

Alte Drucke

**MARCELLI || PALINGENII STEL-||lari Poëtæ doctißimi ||
Zodiacus vitæ, || hoc est, || De Hominis vita, studio, ac
mo-||ribus optimè instituendis || ...**

Palingènio Stellato, Marcello

Lugduni, 1559

LIBER IIII. CANCER.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-154881

Expulerit tenebras iam lumine matutinas,
 Ad te aliquem mittam, gaude, quo cetera disces.
 Iamq; vale: his dictis, petierunt æthera saltu,
 Excepitq; ambas Zephyrus, sursumq; rehebatur,
 Donec leta utraque in liquidas euauit auras.
 Ceu quum Scylla patrem fugiens scelerata sequentē,
 Paulatim sese attollit: subit ille proteruo,
 Insistens animo, ducitq; per aëra gyros,
 Defecti cupiens facinus punire capilli:

- 10 Hec verò densas inter se condere nubes
 Nititur, atque oculos frustratur cæca tuentum:
 Illuc & Nysus penetrat, neuterq; videtur,
 Phæbus Athlanteo iam merferat equore currum,
 Et Vesper stabulis educens astra reclusis,
 Ambrosie in campos ad pabula nota redibat:
 Digredior mærens, eadem qua duxerat olim
 Me senior, repetoq; domum, promissaq; solis
 Gaudia venturi, satis anxius expectabam.

20 LIBER IIII.

C A N C E R.

SOL, qui perpetua mundum vertigine
 lustras,

Alme parens rerum, cæli decus, &
 stellarum

Princeps, æterni fons luminis, vndique cernens
 Omnia, puniceo dum Persida linguis ab ortu:

Et pergens, tandem extremo tua lumina condis
 Hesperie fluctu, Calpemq; nouissimus vris,
 Atque eadem rursus repetis vestigia semper.
 Per te cuncta patent, noctis quibus umbra colorem
 Abstulerat, tenebris tua non patientibus ora,
 Mundi oculus : qui transuerso dum limite curris
 Per duodena means animantium idola, quaternis
 Dispensas annum spatij, & tempora mutas,
 Et cum temporibus quicquid generatur in orbe.
 O sanctum iubar, ô diuû pulcherrime, salue: 110
 Te colimus, tibi sincero de pectore laudes
 Fundimus : at tu hodie læto nos respice vultu,
 Et letum concede diem, redeasq; benignus:
 Nubila diffugiant, aër sit vbique serenus,
 Aduentuq; tuo ponti vada salsa quiescant,
 Et sit iter tutum cupidis per cœrula nautis:
 Non segeti, non arboribus, non vitibus, imber
 Insanisue obsit turbo, lapidosæ grando:
 Sed blandas Pyrois afflet mortalibus auras,
 Accipiantq; tuo reditu Deus omnia pacem. 120
 Salue præsidium, & sacris tutela poetis:
 Tu vatum mentes diuino numine reple,
 Ipsorumq; moues ad dulcia carmina linguas:
 Tu dignos lauroq; facis, fumaq; perenni.
 Salue igitur, dexterq; mihi sis quæso canenti,
 Et faucas cæptis, & nostros dirige cursus,
 Donec ad optatum veniat mea cymbula portum.
 Hæc ego Cæstalias flexo dum poplite ad vnda

Orar

Orarem supplex, nympharum adstante corona,
 Audyt excelsa Delphorum Phœbus ab arce:
 Audyt, & visum est templi nutare cacumen,
 Eiq; adytis ingens effulsit splendor, & ingens
 Vox audita, meas quæ sic peruenit ad aures,
Infelix iuuenis, quem adeò fata impia vexant,

Qui tam crudeles viuendo transigis annos:
Esto animo forti, & dura, patientia vincit

- 10 Omnia in aduersis rebus sunt prospera semper
Magnanimo spernenda viro: tunc celsior exit,
Quæ premitur virtus: viden' vt fortuna frequenter.
Quos pessum dederat, mutata extollat eosdem?
Alternetq; vices? nihil est durabile semper
Sub cælo, redeunt post trîstia nubila soles
Iucundi: postquam ventis maria alta fuerunt
Exagitata diu, tandem pacata residunt,
Et remeat brumæ post frigora floriferum ver.
Ergo animum firma, & duris ne defice rebus,
Teq; ipsum serua fati melioribus: olim

- 20 Adueniet tempus, cursum variantibus astris
(Si non antè diem Parce tua fila secabunt)
Quando tuû, quod nunc mersum iacet atq; sepulcru,
Mille per ora virum fiat memorabile nomen.
Ipse adero, semperq; nouem mea turba sorores
Astabant comites quocunq; accesseris: & te
De plebe eripient, clarumq; in secula reddent.
Ista mihi responsa dedit cortyna precanti.
Ast ego vix possum dîs credere talia de me:

Vsq̄ueadeò sum peruerso sub fidere natus,
Vsq̄ueadeò assiduus cælum me casibus vrget.
Inde tamen decedo hilaris, perq̄: auia solus
Errabam & pariter voluebam talia mecum:
O si forte aliquis mihi nunc hominū me deū me,
Occurrat, quem diua Arete, vt promiserat, ad me
Doctorem mittat, quo discere cætera possim,
O si ipsa æthereo potius descendat ab axe,
Meq̄: suis iterum doceat pulcherrima verbis,
Vallis erat, montes inter porrecta propinquos,
Atq̄: iter angustus limes præbebat eunti:
Progredior, videoq̄: duos in gramine leto
Pastores, pariter quadam sub rupe sedentes:
Qui positis peris iuxta, & quos ferre solebant
Nodosa è corno baculis, certare canendo
Inter se accensi laudis mercede volebant.
Sed index deerat, cuius sententia litem
Solueret, & palmam victori ferret honestam.
Vt me viderunt, extemplò accersit vterq̄,
Et rogat, vt vellem secum residere sub illis
Cantibus, & tanti certaminis arbiter essem.
Tunc vnus postquam sumpta prælusit auena,
Talia sublati in cælum cœpit ocellis:
O flos Dardania, puer, ô dilecte Tonanti,
Pocula qui superis spumantia nectare mîscies:
Cede polo, iam cede polo, formosior alter
In terris nunc est, qui pocula sacra ministrat,
Iupiter hunc rapiens, te spreto ad sÿdera tollet:

Inuidia

Inuidia rumpere miser, moriere dolore.

Sed potius ne cede polo, tu vina propines

Cœlicolis, maneat mecum mea cura Philatus:

Quo sine nec mihi dulce aliquid, nec viuere gratum est

Hunc quoties pernicious equi per deuia tergo

Inuictum, capreas arcu ceruicis sue petentem

Naiades aspiciunt, cæco simulantur amore.

Multaq; cum multis cupiunt dare basia donis,

Certatimq; ferunt vario de flore corollas,

10 Et calathos pomis plenos, & dulcibus uuis.

O si non adeo puer implacabilis esset,

O si se facilem misero præberet amanti,

Me foret in toto nullus felicior orbe,

Sed spernit nostrasq; preces, nostrumq; dolorem,

Et fugit, ut neruo Assyrio transmissa sagitta.

Ne fuge me, neu sperne precor firmos Philete:

Non ego sum Lestrygonio de sanguine, amari

Sed dignus fortasse tibi, si me bene noris.

Nam quamuis hirtæ in nostro sint corpore setæ,

20 Et barba à mento impexis cadat herrida villis:

Non sum deformis tamen, & sua gratia barbæ est,

Et setis, suntq; ista viris pugnacibus apta,

Robustosq; decent: sint leuia membra cynædis.

Quid? quod diuitijs paſtorum haud vincor ab illo?

Quandoquidem mihi non desunt armenta, gregesq;

Mille meæ viridi pascuntur gramine vacca,

Mille mei per densa sues querceta vagantur,

Enixas habeo pecudes, fœtasq; capellas:

Lactis acetosi nunquam mihi copia desit:
 Est vetus, estq; recens plena mihi caseus arca.
 Sume tibi quodcunque velis. nanque omnia nostra
 Sunt tua, sumq; tuus: quāquam hoc ingrate recusas.
 Si me diligeres, mecumq; aliquando venires,
 Colligerem tibi poma, altis hærentia ramis,
 Quæ referunt cerasq; nouas, maturaq; fraga,
 Impleremq; tibi corylis nucibusq; canistrum.
Ah quoties, quoties medijs te amplecterer vlnis,
Imprimerem rosæ mille ac mille oscula labris.
 Ne dubita, mellite puer, mecumq; venito:
 Stabimus ad nitidum fontem, gratumq; soporem
 Amplexu iuncti pariter capiemus in umbra,
 Allecti strepitu ramorum & murmure riuī,
 Dum feruente die crepitant per rura cicada.
 Heu mihi, me spernū, spernis quoq; munera nostra,
Nec mæstis lachrymis, nec blanda voce moueris,
 Senior Hyrcana sublato tigride fœtu,
 Surdior ex Pario quæ sunt marmore signis,
 Durior alpina caute, Arabioq; adamante.
 Quod tibi forma tua est, si sis crudelis, & omnes
Despicis, atque mori miseros compellis amantes?
 Sic pulchros inter flores latet horridus anguis,
 Sic & in hyblæo miscetur melle venenum.
 Pone tuos fastus: inimica superbia diuis.
 Nec te decipiat fugitiuæ gratia formæ:
 Forma brevis flos est, primo spectabilis ortu,
 Mox languens fugiente die. dum florida durat

Aetas,

- Aetas, dumq; cutis tenero fulgescit in ore,
 Ne puer incassum fœlicia tempora perde,
 Vtere concessus tibi, dum potes, vtere donis.
 Omnis quippe suo res commendatur ab usu.
 Tempus erit, quum tetra genis horrescere barba
 Incipiet, faciem crispantibus undique rugis,
 Caniciesq; premet laudatos fœda capillos.
 Tunc frustra amissum lugebis stulte decorem,
 Sæpius, & tecum dices: quò pristina cecit
 10 Gratia? quò roseus nineaq; albedine mistus
 Migravit color? ah nostræ spes irrita formæ.
 Mutatosq; gemes vultus, deformiaq; ora,
 Ipsum te quoties speculo referente videbis.
 Sed quid ego in ventos vanas effundo querelas?
 Quid studeo sterili committere semen arenæ?
 Me miserum, frustra (sic vultus fata) laboro:
 Sic vultus fata, ô nimium contraria nobis.
 Precipue quum dirus amor mea pectora vexat:
 Fatû in amore valet, plusquam gaza omnis, & ois
 20 Nobilitas: etiam fato est obnoxia virtus.
 Fato despicitur princeps, & seruus amatur.
 Sis tamen ipse licet presso trunculentior hydro,
 Meq; minus fronde aut vlna liceare palustri,
 Te semper mea vita sequar, te semper amabo.
 Corde Philetus erit nostro, nostro ore Philetus.
 His tacuit dictis, mox talia subdidit alter:
 Polline candidior Mellina, & virgine calce,
 Et pelagi irati spumis, & lacte recocto:*

Maturis cerasis eadem rubicundior, atque
Moris, quæ nondum nigro sunt tincta colore:
Pulchrior arboribus, verno quum tempore florent:
Dulcior arenti ficu, musloq; recenti.

Non habuit crec'o tales. Cytherea papillas,
Non tales oculos, nec tam speciosa labella.

Quid laudem femur, aut femori confinia membra?

Hæc tractare iuvat potius, quàm dicere partes.

Non modo mortales inter laudata, sed ipsis

Dij etiam Mellina placet vidi ipse sequentem

10

Hanc satyrum, & tandem captâ sub subere pressit:

Clamabat, volui demens accurrere, opemq;

Ferre, sed hirsuti metuebam cornua diui,

Riualemq; ausus non sum tentare ferocem.

Ah quoties nutu blandi me inuitat ocelli?

Accersitq; vltro, & nuceis mea colla lacertis

Haud aliter neclit, soleat quàm neclere ramos

Admotos hedera, aut vitis? lasciuâq; mordet

Cervicem, leuiterq; manu mea percutit ora

Ludendo: iuratq; mihi, me præter, amare

20

Se nullum, sed non adeò sum stultus, ut ista

Vera putem: quoniam nil est mendacius ipsa

Fæmina: & insuetis quo te magis improba palpat

Blanditijs, hoc esse magis tibi scito cauendum.

Dixerat ista canens, atque addere plura volebat:

Ecce autem veniunt per saxa crepidinis, inter

Pendentes frutices, angusto calle, latenter

Septem forte lupi, simulante cupidine passus:

Inuad

Inuaduntq; greges, nunc has, nunc morsibus illas
 Dilaniant pecudes, mersantq; in sanguine rictus.
 Contrà, conatur magnis latratibus hostes
 Pellere turba canum, ferro circumdata collum.
 Ingens fit strepitus, valles resonare boatu:
 Consurgunt trepidi, posito certamine cantus,
 Pastores: baculis modoso è robore sumptis,
 Et funda, accurruntq; simul, solusq; remansi.
 Tunc alia discedo via, speransq; timensq;

- 10 Atque animi dubius, mecum diuersa volutans,
 Progredior, quantum spatij ter plumbea massa
 Impete tormenti exiliens metitur aheni:
 Illi mem fontem scatebris gliscentibus, inter
 Frondosas platanos reperi, quem mollia circum
 Gramina cingebant, scabroq; sedilia topho:
 Vt puto, nympharum sedes: quum torrida feruet
 Aestas, & mundum rabiosus Sirius vrit.
 Haud procul hinc aberant, plenos onerantia ramos
 Sorba: ego confestim, quoniam matura vid. bam,
 20 Accessi, & nonnulla manu decerpta comedi.
 Inde sitim cupiens haustis extinguere lymphis,
 Ad fontem propero, & fonti prona ora reclino.
 Dumq; bibo, in nitidis splendebat calculus vndis.
 Interea iuuenem quendam demittit Olympo
 Diua Arete, nostri non immemor. Ille volatu
 Praecipiti secat aethereas velociter auras.
 Dum volat, accipitres cursu praenertitur ipsos,
 Prendere quum pradam pennis stridentibus ardent.

*Actutumq; ad me venit, qui fortè iacebam
Graminea in ripa, fessus : dicitq; salutem.
Illicet assurgo, & iuuenem reuerenter adoro.
Ille autem superans humanam corpore formam:
Diua Aretes, inquit, sum filius : ipse Timalphes
Nominor : huc genitrix misit me, vt singula demum
Quæ restant dicenda, suo nunc ordine pandam.
Sedimus ergo ambo, dehinc fari talia cœpit:
Audiisti quæ sit mulier de parte sinistra,
Quis puer ipsius : nanque hoc tibi mater apertè 10
Ostendit. quare nunc restat dicere, quæ sit
Altera, quæ dextram puero comitata tenebat.
Hanc Venerem appellant homines, dicuntq; creatam
De pelagi spumis, tunc quum Saturnus in æquor
Creditur ingratus testes iecisse paternos.
Sic perhibent Greci, gens multum accõmoda nugis,
Garrulitate potens, fingendiq; apta magistra.
Vranius tamen hanc genuit de Lopade nympa,
Vranius rerum genitor, quo vastior Atlas
Non fuit, Enceladusue ferox, tumidusue Typhoeus, 20
Nec quotquot tellus produxit sæta Gigantes.
Huic natura nouem capita addidit, inde supremum
Absq; oculis, versum est Tarthesi ad littora sæper,
Cetera ad auroram spectant, plus mille secundo
Lumina sunt, reliquis vnum : iactatur ad arces
Dextera Riphaas, boreaq; cubilia tractat.
Sed qua parte Notus mittit sua flabra, sinistram
Extendit, mundumq; manu metitur vtraque:*

Contin

Contingens pedibus manes, & vertice cœlum,
 Omnigeni pecoris pastor ditissimus idem,
 Quod latè in terras omnes diffundit alendum.
 Non esset pecori numerus, nisi filius eius
 Pamphagus, horrificū rabie atq; trigutturæ monstrū
 Assiduè cum vxore sua (quæ nomine fertur
 Atropos) armenta atq; greges sine fine vorarent.

Hanc Venerem idcirco Vranius tulit, atq; deorum
 Cuidam Padogeni, æterno sociavit amore,

10 Consortemq; tori facit: quo fœdere iussit
 Instaurare aliam prolem, & supplere creando.
 Hæc est illa Venus, sine qua cultore careret
 Maximus, & densis horreret sentibus orbis.

Hanc Deus instituit, naturæ ut damna rependat.

Quod verò Deus instituit, damnabile non est.

Quid de illis igitur dicam, qui cælibe vita
 Contenti, dulces non curant gignere natos?

Sed steriles obcunt radicitus, & moriendo

Post cineres non vlla sui monumenta relinquunt?

20 Hi peccant certè, & si verum dicere fas est,
 Nascitur indignè, per quem non nascitur alter:

Indignè vivit, per quem non vivit & alter.

Qui tamen aut morbo, aut alia ratione tenentur,

Quo minus hac possint vti, pressius maligna

Paupertate, timent mendicam educere prolem:

Aut qui cælestem sapienter ducere vitam

In terris malunt, quorum rarissima turba est,

Abstineant: nam tunc fas est, veniamq; merentur.

Sed

Sed multi nolunt vxorem ducere, multas
 Et passim incescent, diuersaq; pabula carpant:
 Quoque magis fallant vulgus, se adijcere sacris
 Haud dubitat, et templa colunt, diuinumq; ministri
 Censentur: varias leges, habitusq; capeffunt
 Insuetos, raso sperantes vertice cælum:
 Insani fugiunt mundum, immundumq; sequuntur
 Et cum se ventri dedant, molliq; quieti:
 (Quæ duo nequitia sunt nutrimenta) pudici
 Credantur, cæcis condunt sua furtiva latebris,
 Et satagunt nigram vitis obtendere noctem.
 Nemo quidem castè consuevit viuere, saluis
 Inguinibus: nisi quem iam debilitata senectus,
 Aut læguor graui, aut animi dolor impedit ingēs,
 Aut regit ætherei sapientia plena pudoris.
 Omne supernuacuum natura e corpore pellit.
 Hinc est, quod Venerem nocturna insomnia soluūt,
 Gaudiaq; informant, veros imitantia lusus.
 Multi autem, quia sunt cauti casti esse putantur.
 Esto tamen, quod Vestales, ipsasq; Sibyllas
 Virginitate sua vincant, cedo, dignior vtra,
 Vtra est nobilior: sterilisne, an fertilis arbor?
 An quæ est terra ferax, an quæ nil gignit arena?
 O vanas hominum curas, ô futile vetum.
 Discite nature sanctas non temnere leges:
 Quæ vult, vt genitus generet: quæ gaudia facit
 Tam bona concubitus, non vt te absterreat, imò
 Vt magis alliciat. nature obfistere cur vis?

Nempe

Nempe Venus nulli culpæ est obnoxia, si sit
 Legitima, atq; modum seruet, si debita fiat.
 Ast nimia enervat vires, effœminat artus,
 Ingenium obtundit, breuiat quoq; tempora vitæ.
 Iam nunc de Veneris puero nos dicere oportet
 Hic est ille hominum domitor, domitorq; Deorum,
 Qui face, qui pharetra totum perterritat orbem:
 Qui quamuis puero & cæco tamen omnia parent,
 Quæ terras pelagusq; colunt, quæq; æthera summû.

- 10 Heu quantos ignes, & quanta incendia passim
 Excitat iste puer, quantum ô pharetrate Cupido
 Arbitrj tibi concessum est. tibi nulla resistunt
 Robora: tu pecudes, tu homines, tu numina vincis.
 Sæpe tuis fixum telis gemuisse Tonantem
 Nouimus, & variis compulsus assumere formas,
 Fulmine deposito, & cæli regione relicta,
 Non dedignatum miseras insistere terras:
 Nunc aquilam fieri, nunc torra fronte iuuentum,
 Nunc se pastorem, nunc se simulare colubrum
 20 Interdumq; ignis speciem, Satyriq; figuram
 Aut auri induere, aut candenti corpore oloris.
 Enosigen item liquido mutatus Enipeo,
 Dum tua tela miser sentit, Salmonida pressit.
 Sæpe etiam voluit delphin, ariesq; videri,
 Aut equus: & toto flammâs extinguere ponto
 Quas tu condideras in pectora ceca, nequiuit.
 Fabula longa nimis, cunctos ex ordine diuos,
 Et factum accipitrem Phœbum, factumq; leonem,

Dicer

Dicere : vel stygii furias memorare tyranni.
 Talia non opus est referendo absumere tempus.
 Quippe ego si cunctos heroas & heroinas,
 Quotquot dirus amor lethali vulnere fixit,
 Enumerare velim : crescet mihi longior ordo
 Historia, atq; prius condens sua lumina Titan
 Abluet hesperio fumantes gurgite currus.
 Ergo operæpretium puto, omittere talia : cum sint
 A multis iam dicta alijs. nunc vera sequamur.
 Nō puero huic Bacchus pater est, ut Græcia fingit : 10
 (Non etenim, si sic, abstemius ullus amaret)
 Sed fatum : quoniam fato iunguntur amores.
 Nimirum fati mortalia cuncta reguntur.
 Fatum dat mores, fortunam, & terminat annos.
 Plus fatum quàm forma valet : sit maxima flamma
 Causa cupidineæ licet hæc, & corda tenaci
 Præcipuè iuuenum soleat vincire cathena,
 Plus quoq; quàm nummi : quamvis corruerit auro
 Inclusam Danaën turri Saturnius alta :
 Consuetudo etiam, & facilis concessa manendi 20
 Sæpe simul, nulloq; simul spectante, loquendi
 Libertas : quæ prona via est & lubrica, per quam
 Ipse amor ingreditur, per quam Venus ipsa paratur
 Haud multum certè, fato renuente, iuuabunt.
 Fato iunguntur, fato soluantur amores.
 Hinc vilis, deformis, inops, quandoq; fruetur,
 Quod neq; formosus poterit, nec dives habere,
 Hinc pulchra & generosa viro contemnitur vxor :

Inter

Interdum & pluris pellex trivialis habetur:

Hinc vxor pulchram & generosum sepe maritum
Odit, & immundi penem calonis adorat:
Aut aliquē externū, quem vix bene nouerit, ardet.
Deniq; ni tribuatur amor pro lege deorum
Cuiq; suus, nisi sit diuisus limite certo,
Non dubiū est quin possit ab omnibus vnus amari:
Non dubium est, possit quin omnes vnus amare,
Et passim, quancunq; velit sibi quisq; potiri.

- 10 Sed veluti pisces piscator non capit omnes,
Non omnes volucres auceps, non omnia lustra
Venator spoliāt: sed quod sua cuiq; dedit fors,
Hoc habet, hoc potitur: sic dispensantur amores,
Arbitrio superū. domina sic sepe placebit
Ipse suæ seruus: sic pulchram sepe puellam
Enter ocelosus, grandæuus, lippus habebit,
Ac veluti infans to qui sydere mercibus implet
Mercator nauim, nocituraq; cæcula tentat,
Naufragio, aut diris prædonibus expoliatur:
- 20 Sic quisquis cælo aduerso, fatoq; sinistro,
Vritur, incassum tempus terit, atq; laborem,
Imò ignominiam & crudelia vulnera sepe
Accipit: interdum letho mercatur amorem.
At cui fata fauent, & cui fortuna secunda est,
Pace frui poterit quod vult, & tutus amare.
Verum hæc quam paucis concessa est gratia, pauci
Tam faciles habuere Deos, tantumq; benignos.
Excepto, si quis cautè sua gaudia celet,

vsqu

Vsq̄ueadèd, vt nulli fidat, nulliq̄; recludat.
Quippe homini nunc nulla fides, nunc omnia plena
Insidijs, socio nunc quisq̄; imponere tentat.
Quòd si arcana suo quisquam commisit amico,
Hunc metuat, ne quando fides frangatur, oportet:
Ne quando insensu mutata mente reuelet,
Quod prius in cordis penetralibus occultabat.
Ergo si liber vis esse, & viuere tutus,
Non vlli credas, quod tu clam feceris: & sic
Semper amicū habeas, dum durat fœdus, vt ipsum 10
Posse putes hostem fieri: quod sæpe videtur.
Nam qui semper ament nostro sunt tempore rari,
Inuidia est etiam multum metuenda, secundis
Quæ semper rebus dirum miscere venenum
Nititur: inuidiam moneo timeatis amantes.
Propterea quid ames nemo sciat: ocule amorem
Qui sapis, atq; tuus fac ne ignis luceat extrā
Inuidia horrendum monstrum, sensissima pestis,
Exitiale malum, quo non violentius vllum:
Virtutem insequitur, lacerat benefacta, bonosq̄; 20
Odit, & alterius iusto indignatur honore.
Quamquam nemo satis proprium celabit amorem,
Si fata impedian, inimicaq̄; sydera nolint.
Quippe humana parum prodest prudentia, quando
Decernunt aliter superi: frustra q̄; laborat,
Qui rem cumq; parat djs aduersantibus vllam.
Non tamen idcirco non omni est arte cauendum:
Non omni vtendum studio pro viribus, atq;

Consil

Consilio. nam qui fecit quod debuit, & spe
Fraudatus tamen est, meritò laudatur, & omnem
Inuidiam in superos transfert: quos sepe fauere
Stultitiæ, atq; bonos pessundare sepe videmus.

Fœlix, cui fauor à cœlesti traditur arce,

Quem Deus ipse fouet, qui dextro est sydere natus.

Huic etenim iucundus amor continget, & absque
Felle frui, longa poterit dulcedine letus.

Nempe amor est dulcis: nempe est res blanda, iocoq;

10 Plena & delitijs, ni fâto fiat amarus.

Cuius qui nunquam est expertus tela, vocari

Iure potest sensus expers. nam bellua quæ non

Ignem cupidineum flagrat? certè omnia, quamuis

Vilia & exigua, has norunt animalia curas:

Sic statuente Deo. quare qui querit amorem,

Rem querit diuinam. etenim nisi cuncta perenni

Ipse deum atq; hominum rex prosequeretur amore,

Deficeret mundus, pariterq; elementa perirent.

Quilibet id seruat quod amat, gaudetq; tueri:

20 At quod non amat, id nemo seruare laborat.

Idcirco rerum series æterna manebit:

Quippe Dei est æternus amor, qui cuncta tuetur.

Et licet orta cadant, species nulla atterit ætas:

Diligit has etenim per se Deus optimus. at non

Sic ea, quæ rapide debentur corpora morti.

Namq; perire finit nemo quod diligit, illud

Si seruare potest, sed quis neget omnipotentem

Esse Deum? seruare potest, sed non amat ipse

f Corpora

Corpora : corrumpi idcirco finit, at species non.
 Quid figulus curat, si frangitur ista vel illa
 Olla? rotam pedibus voluens, cretaq; resumpta,
 Ipse novas iterum fingit, spernitq; priores.
 Præterea cælum, tellus, aërq; fructumq;
 Atq; ignis, demum totias machina mundi
 Hoc stat & hoc durat tot iam per secula nexu.
 Nam nisi tantus amor firma compage teneret
 Omnia, pugnarent vinculis elementa solutis:
 Non cælum terris lucem, radiosq; calentes,
 Nec generandarum præberet semina rerum,
 Aëra finitimum consumeret improbus ignis:
 Nec tempestiuas pluuias demitteret aër.
 Nuda foret tellus, æquorq; extingueret ignem,
 Aut igni potius piscosum aresceret æquor:
 Vt quodam, quum flammiuomos Clymeneia proles
 Non benè rexit equos, metuens cælestia monstra,
 Infælixq; sui renuens præcepta parentis,
 Corruit in voto, sensitq; incendia mundus,
 Donec fulmineo præceps deiectus ab ictu,
 Eridani medijs flammis extinxit in undis.
 Gignit amor pacem : pax est dignissima rerum,
 Omnia pace rigent, & pacis tempore florent:
 Paci summus honos, paci est quoq; summa voluptas:
 Tunc tuti viuunt homines, tutusq; viator
 Carpit iter, nec fit seuorum præda latronum:
 Tunc apium cura & pecoris, tunc arua coluntur
 Assidue, & largas pariunt pro tempore fruges:

Copia

Copia tunc Cereris, tunc lac, tunc Bacchus abundat,
 Palladiusq; liquor: tunc passim luditur, & tunc
 Inflata ad thyasos inuitat tibia. soli

Oderunt pacem stulti, & certamina querunt.

Talia fluxerunt Saturno tempora rege:

O felix etas, ipso preciosior auro.

At nunc (pro dolor) insano discordia motu

Omnia conturbat, terret, repletq; tumultu.

Nunc inuat esse truce[m], & leges discindere ferro:

10 Iustitia est, potuisse magis. nunc mille colubros,
 Mille faces quatunt, toto & bacchantur in orbe
 Eumenides, populosq; agitant, regesq; superbos.
 Quid inuat, ô miseri, pugnando laceffere mortem?
 Nunquam sera venit. sed dira superbia tanti

Causa mali, & vesana fames, atq; ardor habèdi.

Heu cur vsque adeo vilissima terra superbis,

Cuius fœda breui corrodent viscera vermes?

Quid tantum queris? te semper forsitan esse

Victurum credis? miser, ha, miser aspice, quàm sit.

20 Incertus, velox, angustus terminus eui.

Sufficiet brevis vrna tibi, paruumq; sepulchrum.

Quod si amor humanos animos adstringeret, ista

Non fierent, sed quisq; suo inferuiret amico,

Quisq; sibi charum qua posset parte iunaret.

Certe nec melius quicquam, nec dulcius est, quàm

Sincere à multis, dum vita hec durat, amari.

Rebus in aduersis magnum munimen amici:

Solantur, firman[is] animum, prodesse laborant:

Quaq; valent, miseras curas & damna leuare
Conantur, tecumq; dolent, tecumq; queruntur.
Haud facile ille perit, quicumq; est diues amicis.
At quum te vultu spectat fortuna sereno,
Et versat meliore rota, tua commoda tecum
Percipiunt, gaudent tecum, conuiuia tecum
Plena iocis celebrant, augent tua facta fauendo.
Quare qui tutam & letam vult ducere vitam,
Quam multos studeat semper sibi iungere amicos.
Pluribus hoc autem fiet rationibus: ipsas 10
Qua potero expediam. sed primum scire necesse est,
Esse voluntatis motu hunc, quem vulgus amorem
Appellat: nam velle bonu est, quod fertur amare.
Semper habere bonum desiderat ipsa voluntas,
Et vitare malum, soliq; mouetur ab istis.
Hec duo sunt igitur cause & fundamina amoris.
Omnia sed bona sunt triplici discrimine secta.
Quedam incunda, & quedam dicuntur honesta:
Vitiliumq; aliud genus, & natura bonorum est.
Sicq; malum triplex: damnosum, turpe, molestum. 20
Quisq; amat, hac animo fugiens, aut illa requirēs.
Est igitur diuersus amor, diuersus vt est fons
Vnde oritur, Laude aut probro non dignus eodem,
Hec tria non solum inter se differre putandum,
Per genus: ast etiam species habet vnumquodq;
Per se multiplices, delectans, vitile, honestum.
Que cum sint varia, varij redduntur amores.
Vtile enim est quicquid prodest, non est tamen vnum

Sicut

Sicut multa etiam bona corporis, atq; animi sunt.
 Quatuor ad corpus spectant bona: robur, & ipsa
 Forma, valetudo, leuitas, quodcumq; dat ista,
 Vel res sit, vel homo, prodest, atq; vtile fertur.
 Ast animi duo sunt bona, mos, doctrinaq; sicut
 Sunt animi geminae virtutes: ipsa voluntas,
 Cuius sunt mores: & mens, cui noscere verum
 Est proprium. mentis dona sunt complura, nouemq;
 Doctrina hanc ornât: quas ratum carmina Musas

10 Appellare solent, ter ternis orbibus apte.

Sicq; voluntatis bona plura, & quattuor horum
 Præcipua existunt: prudentia, iustitia, atq;
 Grandia quæ aggredditur fortis discrimina virtus,
 Nec non quæ frenis nos temperat, atq; modestos
 Efficit. ex istis, tanquam de fontibus, omnes
 Emanant alia: quas quisquis discere querit,
 Voluat Aristotelis libros, vel scripta Platonis
 Inspiciat: duo sunt hæc magni lumina mundi.
 Ergo, quicquid erit tribuat quod talia nobis,

20 Vtile dicitur, veluti medicina, medensq;

Corporibus, velutiq; animis, liber atq; magister.
 Vtiliora tamen sunt & meliora putanda,
 Quæ prosunt animo: quia corpore dignior ipse est,
 Vt seruo dominus, rate nauta, aurigaq; currus.
 Sed mediâtè aliquid prodest, aut immediâtè:
 Vt sator & nummis, cocus & cibus esurienti.
 Idq; ipsum dico de delectantibus: hæc nam
 Per multas species, per multaq; membra secantur,

Quorum animos quedā delectāt, corpora quedam:
 Suntq; voluptates animi quā corporis, omnes
 Syncerae magis, & stabiles, & nobiliores,
 Cum dijs communes nobis, at cetera sensus
 Gaudia, sunt etiam brutis concessa: sequuntur
 Hec pecudes propriē. nanq; his dulcedine mentis
 Posse frui vetitum est, neq; cunctis sensibus ipse
 Latantur, solo gustu tactuq; mouentur:
 Quippe nec harmoniā, sed nec diapasmata curant.
 Nunquid Apellæas tabulas, aut æra Corinthi 10
 Mirantur, vel clamosi spectacula circi?
 Si quid odorantur tamen, aut si vocibus ullis,
 Vel si nonnunquam aspectu gaudere videntur:
 Id gustus fit vel tactus ratione. velut quum
 Massylus visa in campis leo fortē iuuenca
 Exultat, tollitq; iugas, caudamq; retorquet,
 Præde avidus: vel quū sonipes per prata vagantem
 Vidit equam, Veneris stimulante cupidine fertur:
 Et resupinato dumeta per auia collo,
 Subsultim graditur, cælumq; hinnitibus implet. 20
 Cumq; cibi & veneris, pecudum sit sola voluptas,
 Et propria: idcirco est etiam vilissima, vixq;
 Conueniens seruis: hebetat nam mentis acumen
 Immoderata, solet multum quoq; ledere corpus.
 Ergo quicumq; est huic deditus, inspiens fit,
 Et seruire magis quā alijs dominarier aptus.
 Non est turpe tamen moderatē talibus uti.
 At bona si quæ sint cognoscere queris honesta:

Quod

Quod nuper dixi reminiscere. nanq; animi sunt,
Doctrina & mores veluti paulò ante relatum est.
Sed quod nunc dicam, solerti mente notato.

Quæ bona delectant, quàm longo tempore durant,
Tam longo existunt iucunda, & postea nil sunt.
Exemplo tibi sit, Veneris cantusq; voluptas.

Ast quicquid præbet bona corporis, vtile fertur.

Ipsa autem bona sunt iucunda, velut valetudo

Iam data delectat, medicina sed vtilis ipsa est.

- 10 Id quoq; quod confert animi bona, iure vocatur
Vtile: verùm animi bona postquàm tradita iam sunt,
Fiunt iucunda, & simul efficiuntur honesta.

Quicquid enim virtutem affert, est vtile: at ipsa
Tradita iam virtus, iucunda & honesta putanda.

Quippe honor est soli virtuti debita merces.

Quicumq; ergo cupit multum, dum vivit, amari:

Aut studeat delectare, aut prodesse, vel in se

Virtutes habeat: quas compelluntur & ipsi

Commendare mali, & quamvis odere, verentur.

- 20 Sed prius illorum debet perpendere mores,
Quæis placuisse volet. nanq; est non vna voluntas
Omnibus: hinc homines studia in diuersa feruntur.
Vsq; eadè tribuit difformia semina nobis
Gignendo natura Parens: quod displicet illi,
Hic amat: hic laudat, quicquid damnatur ab illo:
Ergo non eadem sunt cunctis grata, nec omnes
Vtile idem cupiunt, eadem nec honesta requirunt.
Quare opus est novisse prius, quid cuiq; magis sit

Acceptum, placeatq; magis: ne fiat inane
 Officium, cassusq; labor, ne litus aretur,
 Si fortè aut iniucunda aut odiosa ferantur.
 Hoc autem non difficile est cognoscere: sermo
 Haud dubiè ostendit mores, animumq; latentem.
 Id quod amat crebro loquimur quisq; atq; libenter
 Audit: multa domi poterunt quoq; signa videri.
 Nam cum vomeribus, stimulos, iuga, rastra, ligones,
 Agricolaè seruare solent: arma horrida miles
 Parietibus suspensa tenet: sed quisquis abundat 10
 Codicibus, poterit meritò studiosus haberi.
 Sic de alijs dico, nimirum arcana resignat
 Lingua manusq; animi, quare quæcunq; placebūt,
 Efficere hæc studeat, quisquis sibi querit amicos.
 Obsequio generatur amor: sed maxima lucrum
 Pars hominū sequitur, nummos & munera cuncti
 Affectant, donis multi acquiruntur amici.
 Verùm talis amor non est aurabilis, & quum
 Deficit utilitas, fugit illico (præcipue si
 Vltior non vlla manet spes vtile habendi,) 20
 Seruilis fidusq; parum: tamen inueniuntur
 Quidam, sed rari, acceptorum qui meritum
 Assidue memores, non cessant semper amare,
 Esto quod ingrati cessent: non proinde bonus vir,
 Qui rarus veluti phœnix reperitur in orbe,
 Multi prodesse, ac pro viribus auxiliari
 Debet desinere est: etenim via sola merendo
 In cælum, perq; hinc Alcides maximus olim
 Inceßit,

Inceſſit, multiq; aliij, quorum inclita fama
 Durat adhuc, nullum poſthac moritura per ævum,
 Nempe Deo eſt ſimilis vir dapſilis atq; benignus.
 Pars magna eſt etiam, quæ delectabile quærit.
 Hinc & amant, quicunq; ſibi iucunda miniſtrant:
 Præſertim pueri, iuvenes, nec non locupletes,
 Gaudia ſectantur ſectantur ludicra ſemper.
 Sed nec talis amor verus, vel firmus haberi
 Debet: nanq; fugit, quum deficit ipſa voluptas,
 Si modò non redeat, vel non reditura putetur.
 20 Eſt tamen interdum valde utilis, atq; per ipſum
 Diuitias multi, multi acceperè fauorem.
 Delectare igitur ſtudeat qui quærit amari,
 Dū neq; quod iuſſū eſt, neq; transgrediatur honeſtū.
 At prodeſſe modis & delectare duobus
 Quiſq; poteſt, verbis ac rebus: tutius autem
 Et lenius multò eſt, verbis quàm rebus amorem
 Querere. proinde opus eſt, quo id fiat noſcere pacto.
 Utile ſi doceas quenquam, moneàsue loquendo
 20 Efficies, monſtrando etiam quid proſit & obſit,
 Quo nocitura moadò vitentur, & ipſa parentur
 Commoda, in aduerſis pro ipſorum orando ſalute,
 Vel commendando, vel pro ipſis grata petendo,
 Quos in amore voles tibi iungere. ſi cupis autem
 Delectare aliquem verbis, laudato decenter
 Ipſum resq; ſuas: vel ſi quid geſſerit vnquam
 Egrediè, ne te pigeat laudando probare.
 Nam ſapiens æquè ac ſtultus laudarièr optat.

f s Interd

Interdum lepidis, risumq; mouentibus, aures
 Mulceto dictis, referendo si qua iocosa est
 Fabula, vel si qua est *vetus* aut noua digna relatu
 Historia, et demum si quid scis posse placere:
 Non contradicas, imò assentire loquenti,
 Sint non vera licet. quod si pudet illa fateri.
 Tu saltem taceas: nam *disimulare* tacendo,
 Maxima plerumq; est prudentia. *uiuere nescit*,
 Vt bene vulgus ait, qui nescit *disimulare*.
 Nonnunquam, mihi crede, nocet, defendere verum. 10
 Temporis atq; loci proinde est seruanda, hominumq;
 Conditio semper, ne quid te ledere possit.
 Ast aliqui absentem malunt laudare, putantq;
 Id melius: faciunt astute. talis enim laus
 Gravior, atq; minus ficta et suspecta videtur.
 Quippe solent multi presentem extollere dictis,
 Semper adulantes, vt veri habeantur amici:
 Ast vbi terga abiens vertit, mordaciter vrgent
 Absentem, et rident. non valdè est fidere tutum
 Laudanti coràm, mos est hic mancipiorum. 20
 Non deerunt autem, refrant qui singula, plures,
 Aut vnus saltem, fueris quæcumq; locutus,
 Vel bona vel mala sint: multus delator vbiq; est.
 Hic te laudauit, dicet, vel vituperauit.
 Sed tamen, vt paucis liceat concludere verum,
 Non magis est grati cunctis, et amabile quicquam,
 Moribus ingenuis, integroq; ordine vite.
 Hoc plus diuitis, plus cognitione probatur.

Nanq;

Nāq; malus, quanquā doctrina & rebus abundet,
 Neutique diligitur: vitij odioſus eſt nil
 Si bonus atque probus fueris, vel amabare, vel te
 Non odio ſaltem (velut arbitror) ullus habebit.
 Eſt autem vetus autorum ſententia, mores
 Quod ſimiles, ſimile & ſtudiū, ſunt fomes amoris:
 Sic vanus vanum, ſtudioſus ſic ſtudioſum
 Diligit, & ſocios adeunt animalia cœtus.

Hoc non inficior: nam quo iungentur amore

- 10 Hi, quibus eſt mens diuerſa & diuerſa voluntas?
 Cū ſit amicorum cupere & contemnere idipſum?
 Sed ſcleratorum citō ſœdera diſſoluuntur,
 Stultorumq; breui commercia tempore durant:
 Nam propria vtilitas, quā quiſq; requirit iniquus
 Per ſas atque neſas, & ſeua cupido nocendi,
 Quā malus omnis habet, pariterq; ſuperbia & ira,
 Stultorum fidæ comites, accendere bilem,
 Bella mouere ſolent. amor eſt durabilis ille
 Duntaxat, cuiſcunq; dedit fundamina virtus,
- 20 Quem genuit probitas: amor hic pia pectora tantiū,
 Sinceroſq; animos æterno glutine firmat,
 Et naturali pluris faciendus amore eſt:
 Quo genitū & generās, & ab vno ſanguine creti,
 Mutuo ſe obſeruant & amant. nam ſepe parentes
 Oderunt nati, oderunt ſua pignora patres,
 Germano inſidias germanus ſepe parauit.
 At nunquam verus Pyladæ inſidiatur Oreſtes:
 Nec Pylades mortem curat, modò proſit Oreſti.

Sed

Sed dubium est, fierine vllò conamine possit,
 Vt nos omnis amet populus, iustiq; malig;
Nempe amor in plures diuisus debilior fit,
Fortior in paucos. vnita potentior est vis
Qualibet, at partes in plures secta peribit.
 Rectè igitur dicunt, raros tibi quære sodales:
 Difficile est etenim cum multis viuere posse,
 Et conuersari assiduè. quæ maximè amicos
Res decet: à multisq; fides negat ipsa teneri,
Cum paucis habitat potius. non ergo fideles, 10
Esse tibi multos credas: nec dilige vulgus,
Nec te vulgus amet: comes est discordia vulgi.
Cum paucis pax leta manet, turba omnis abesto:
Nanq; à turbando nomen sibi turba recepit.
Paucos atq; bonos tibi delige. cum quibus æuam
Ducere securus valeas, & lite remota.
 Vt non ergo potes multos vehementer amare:
Sic tu non potes à multis vehementer amari.
 Nam qui non amat, is nullo fit dignus amore.
 Est alius civilis amor, communis, & omni 20
 Præstandus populo, quo quisq; bonusq; malusq;
 Diligier debet, quum nulla ex parte nocemus
 Factus aut dictus cuiquam. quum taliter ipsi
 Viuimus, vt nemo merito nos carpere possit:
Quum sumus erga omnes blandi, vultuq; benigno,
Quemq; salutamus, laudamus, honorificamus.
 Sed tamen in primis est vtile, conuersari
 Rarò, vel nunquam cum multis, si tibi cordi est
 Vitare

Vitare insanas lites, pacemq; tueri.

Præsertim quos esse malos nosti, aufuge, nanq;

Haud facile est tribulos & spinas inter euntem

Illæsos habuisse pedes, illasq; crura.

Nec cures si te non diligit improbus : at si

Non odit, satis esse puta. non oderit autem,

Si longè steteris : absenti non nocet anguis.

Vel conuersari tibi si quandoq; libebit

Cū populo, & stolidæ interdū te adiungere turbæ,

10 In primis studeas moderamina ponere linguæ.

Et caue quid dicas, semperq; libentius audi.

Raro autem loquere : est mentis grauitate carentis

Indicium sermo nimius, peccatq; frequenter

Multi loquus : verū parcè, cauteq; loquentes

Laudantur : decus est ingens prudentis in ore.

Presentem, absentem, & aliquem ne lade loquendo: 15

Hoc sit præcipuum monitum, sit regula prima.

Atq; ea ne dicas, quæ nil referre videntur:

Nec verba incassum & nulla ratione profundas.

20 Nam te ridebunt homines, fatuumq; vocabunt.

Verū siue rogas aliquem, seu fortè roganti

Responsurus eris, prius ipsam consule mentem,

Quam vox exiliat : quæ postquam est edita, retro

Haud remeare potest. verbum semel ore soluto

Emissum longè, nequit ad sua claustra reuerti.

Gratia magna etiam est, sapientum dicta referre,

Atq; loquendo aliquos ratum interponere versus,

Interdum exemplâ historijs inuenta probatis.

Talia

Talia nanq; solent sermoni inserta decere
 Apprimè, modò sint non ab re. idcirco frequenter
 Nunc hos, nunc illos opus est euoluere libros:
 Atq; vt apes, varios passim decerpere flores.
 — Iram pelle procul, tecumq; superbia non sit:
 Nam tales homines non possunt prorsus amari.
 Verùm te mitem, blandumq; ostende: placebis
 Omnibus hoc pacto. at si te quis læserit, ipsum
 Ingenio studeas mage quàm superare furore.
 Ingenio vires cedunt, prudentia victrix
 Cuncta domat: rabide tigres, tumidiq; leones
 Mansuescunt arte, arte rates vasta equora tranāt,
 Arte gerit turrim barrhus, iuga taurus, & arte
 Asper equus tolerare equitem frenosq; iubetur.
 Viribus ingenium moderatur cuncta ministris.
 Infirmi & timidi est nimirum, multa minari:
 Verbaq; fæmineæ vires sunt, facta virorum.
 Dissimulat prudens, fortis tacet. ast vbi venit
 Oportuna dies, facienda viriliter audet.
 Ergo prius caueas, ne quis tibi iure molestus
 Esse queat: quòd si iniuste laderis ab vllò,
 Ipsum quando potes, tu contrà vlciscere iuste.
 Sin tibi non licet, hoc inclusum corde dolorem
 Dissimula, atq; tace, ne deteriora subinde
 Damna feras, stultum est hostem irritare potètem,
 Atq; malum maius tumidis sibi querere verbis.
 Expectat tempus sapiens: iramq; coërcet:
 Sæpe etiam vtiliter cedit, placidusq; furentem

Demule

*Demulcet dictis, & dulcibus allicit hostem
Blanditijs, donec deceptum in retia mittat.
Callidus indomitum pullum sic vincit equiso,
Sic insueta bovi sensim inga ponit arator,
Sic trahitis Cybeles torui sarraca leones,
Sicq; fera tigris Bacchi paretis habenis.*

*Nimirum magna est prudentia, vincere blandē,
Atq; animi ad tempus pressum celare dolorem.
Hoc aliud quoq; seruandum est: quocunq; manebis
In cœtu, laxes ne turpiter ora cachinnis:*

10 *Sed quum opus est, parco, moderatoq; rtere risu.*

*Nempe est inualida mentis, capitisq; minuti
Indicium, ridere nimis: contra esse seuerum
Semper inhumani est animi, fuge cautus utrunq;
Atq; tene medium: medio sedet indita virtus.
Nou volo te scurram: sed si potes, esto facetus.*

*Iam videor dixisse satis, iam iussa peregi,
Propter quæ imperio matris descendimus ad te.
Nunc tempus remeare monet, locaq; infima mundi*

20 *Deferere, & superas volitando reuifere sedes:*

*Vnde ego tellurem soleo spectare frequenter,
Admirans adeo parua minimamq; videris,*

Exiguiq; instar pomi pendere rotundam

Aëris in medio, fultam molimine nullo,

Atq; suo tantum libratam pondere. cerno

Inde etiam Oceanum totas circumdare terras:

Perq; ipsas flexo, velut anguis, serpere cursu

Nerea ceruleum, modici sub imagine riu.

Indo

Inde Padus, Tanais, Ganges, Histerq; videntur
 Agrorum fissa, quoties implentur ab imbri.
 Quumq; tua aspicio, quamuis ingentia, Nile
 Ostia, tam longè, septem reor esse canales.
 Sæpe etiam video telis pugnare coruscis
 Agmina, purpureoq; vndantes sanguine campos:
 Et stolidos reges, bona dum fugitiua sequuntur,
 Seq; putant non posse mori, diuersa mouere
 Prælia, & insontes populos opponere morti,
 Tradereq; inuitis spectacula tristia diuis.
 Inde etiam mutare locum freta, flumina, fontes,
 Aspicio: fieri valles ex montibus altis,
 Inq; altos montes imas consurgere valles,
 Temporis anfractu longo, & nemora alta secari
 Vomeribus, cultusq; prius succrescere syluas,
 Oppida transferri huc illuc, & cuncta nouari.
 Fœlix, cui talem speculam contingit habere:
 Vnde Asiam mollem videat, Lybienq; ferocem,
 Europamq; armis & fertilitate superbam:
 Inq; ipsis varias gentes, quos Carcinus vrit
 Aethiopas, primoq; Indos sub sole iacentes:
 Getulos, Nomadasq; agiles, Cylicasq; rapaces,
 Sauromatas, Parthosq; arcu pugnare peritos,
 Thuriferos Arabas, Thraces, validosq; Arimasps,
 Hispanos, Italos, Gallos, rigidosq; Britannos:
 Tot alios populos, quos supra quum redijt sol,
 Aut quum decessit radijs illuminat infra.
 Nõne illuc velles conscendere posse, liceret

10

20

Hoc

Hoc si mortali cuiquam, nisi membra gravarent
 Te tua? sed nobis tantum conceditur istud
 Cœlicolis, quibus est concretum ex æthere puro,
 Non elementorum primorum pondere corpus:
 Vnde feras, donec tandem sit morte solutus
 Spiritus: interea valeas, iam separor abs te.
 Protinus his dictis, me respondere parantem
 Deferuit: nec non ventis velocior ipsis,
 Digrediens iterum cœlestia templa petiuit.

L I B E R V.

L E O.

10

NON ego divitias Arabum, rubricæ
 lapillos
 Aequoris insignes cupio, nec quicquid
 Iberus

Amne Tagus rutilante vehit, populosue superbos
 Sceptrigera domitare manu: non fata dedere
 Talia, nec doleo nobis non fata dedisse.

Nam bonus atque malus, nullo discrimine dives
 Esse potest, auroq; potens. plerunque videmus
 Expertes animi indignos diademate crines
 Cingere, sarranoq; ample vestiriæ ostro.

20

Illam mihi vellem mundi concederet autor
 Quæ nec habere valent pravi, neq; mentis egentes,
 Quæ verum efficiunt hominē, diuinq; propinquum.
 Iupiter omnipotens, abs te sapientia quare